

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

„Modele współpracy PZDR województwa śląskiego z potencjalnymi Grupami Operacyjnymi”

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie zrealizowało na zlecenie Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie (umowa nr 34/C/2018 r. z dnia 28 marca 2018 r. zawarta w Częstochowie) projekt pt. „Modele współpracy PZDR województwa śląskiego z potencjalnymi Grupami Operacyjnymi” polegającej na przeszkoleniu doradców, rolników, przedsiębiorców, mieszkańców obszarów wiejskich jako przyszłych członków potencjalnych Grup Operacyjnych. Wypracowanie metod i modeli współpracy z rolnikami nt. innowacji w rolnictwie.

Zadanie realizowane było w ramach operacji do realizacji w Planie operacyjnym Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich 2018-2019 w zakresie Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) w województwie śląskim. Celem operacji było wyposażenie doradców rolnych w wiedzę i umiejętności dotyczących prac z grupą, a następnie wyłonienie 17 potencjalnych grup operacyjnych lub grup focusowych poprzez zorganizowane przez doradców spotkania w każdym z 17 rejonów działania, opartych na konkretnych problemach występujących w praktyce i innowacyjnych sposobów ich rozwiązywania.

Pierwszym zadaniem w ramach tej operacji było zorganizowanie warsztatów w dniach 9-11 kwietnia 2018 roku w siedzibie Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie.

W warsztatach **udział wzięło 25** przedstawicieli Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, w tym dyrekcja, kierownicy powiatowych zespołów doradztwa rolniczego oraz pracownicy Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich.

Drugie zadanie zostało zrealizowane w dniach 4-6 czerwca 2018 r., które było kontynuacją szkolenia kwietniowego, ale zakończone wypracowanymi konkretnymi problemami i tematami na zaplanowane od 20 czerwca br. spotkania w terenie. W warsztatach ponownie **wzięło udział 25** przedstawicieli ŚODR w Częstochowie.

W ramach wyjazdów do poszczególnych powiatów województwa Śląskiego w ramach zadania odbyły się następujące wyjazdy (założenia: minimum 8 osób na poszczególnym szkoleniu, łącznie 136 osób):

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

1) Nt. **Wpływ żywienia krów mlecznych na zacielenie.**

Szkolenie odbyło się w dniu 20.06.2018 r. o godzinie 12⁰⁰ w Urzędzie Gminy Żarnowiec, ul. Krakowska 34, 42-439 Żarnowiec, wykładowca: Zygmunt Kowalski

Udział wzięło: 19 osób

2) Nt. **Innowacje w chowie królików.**

Szkolenie odbyło się w dniu 24.06.2018 r. o godzinie 12⁰⁰ w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Mikołowie, ul. Gliwicka 85, 43-190 Mikołów, wykładowca: Dorota Kowalska

Udział wzięło: 13 osób

3) Nt. **Ekonomiczne aspekty uprawy soi i grochu ozimego.**

Szkolenie odbyło się w dniu 27.06.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Bieruńskiej Fundacji Inicjatyw Gospodarczych, ul. Turystyczna 1, 43-155 Bieruń, wykładowca: Anna Lorenc-Kozik

Udział wzięło: 16 osób

4) Nt. **Innowacyjne metody zwalczania chorób i szkodników w uprawie polowej warzyw korzeniowych.**

Szkolenie odbyło się w dniu 28.06.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Dzielnicowym Domu Kultury w Piekarach Śląskich, ul. Karola Szymanowskiego 2b, 41-948 Piekary Śląskie, wykładowca: Jacek Nawrocki

Udział wzięło: 17 osób

5) Nt. **Aktualne trendy w ochronie warzyw korzeniowych.**

Szkolenie odbyło się w dniu 28.06.2018 r. o godzinie 14⁰⁰ w Urzędzie Gminy Gierałtowice, ul. Ks. Roboty 48, 44-186 Gierałtowice, wykładowca: Jacek Nawrocki

Udział wzięło: 12 osób

6) Nt. **Podniesienie jakości wody w stosowaniu Środków Ochrony Roślin.**

Szkolenie odbyło się w dniu 03.07.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Urzędzie Miasta i Gminy Siewierz, ul. Żwirki i Wigury 16, 42-470 Siewierz; wykładowca: Iwona Gruss

Udział wzięło: 13 osób

7) Nt. **Innowacyjne metody chowu i hodowli bydła mięsnego.**

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Szkolenie odbyło się w dniu 04.07.218 r. o godzinie 9⁰⁰ w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Bielski Białej, ul. Gen. M.B. Spiechowicza 24, 43-300 Bielsko-Biała; wykładowca: Roman Frankowski

Udział wzięło: 13 osób

8) Nt. Innowacyjne metody żywienia bydła mięsnego.

Szkolenie odbyło się w dniu 04.07.218 r. o godzinie 12³⁰ w Urzędzie Miasta Rybnik, ul. Bolesława Chrobrego 2, 44-200 Rybnik, wykładowca: Roman Frankowski

Udział wzięło: 14 osób

9) Nt. Innowacyjne zastosowanie łańcucha pokarmowego („od pola do stołu”) w żywieniu grup dzieci szkolnych w czasie pobytu w gospodarstwach agroturystycznych.

Szkolenie odbyło się w dniu 05.07.218 r. o godzinie 10⁰⁰ w gospodarstwie w miejscowości Przybynów, ul. Szkolna 34, 42-310 Żarki, wykładowca: Małgorzata Bogusz

Udział wzięło: 16 osób

10) Nt. Wprowadzenie automatyzacji i robotyzacji w chowie bydła mlecznego.

Szkolenie odbyło się w dniu 10.07.218 r. o godzinie 10⁰⁰ w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Lublińcu, ul. Konrada Mańki 10, 42-700 Lubliniec; wykładowca: Piotr Wójcik

Udział wzięło: 10 osób

11) Nt. Sposoby ochrony upraw przed zwierzyną, metody odstraszenia.

Szkolenie odbyło się w dniu 11.07.218 r. o godzinie 10⁰⁰ w Wiejskim Ośrodku Kultury i Rekreacji w Połomi, ul. Szkolna 17; 44-323 Połomia, wykładowca: Roman Graj

Udział wzięło: 21 osób

12) Nt. Poprawa wyniku ekonomicznego w uprawie soi.

Szkolenie odbyło się w dniu 12.07.218 r. o godzinie 9⁰⁰ w Urzędzie Gminy Miedźna; ul. Wiejska 131, 43-227 Miedźna; wykładowca: Anna Lorenc-Kozik

Udział wzięło: 16 osób

13) Nt. Strategia zwalczania chorób i szkodników w uprawach jagodowych. Sposoby wyeliminowania patogenów glebowych.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Szkolenie odbyło się w dniu 13.07.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Cieszynie, ul. Kraszewskiego 13, 43-400 Cieszyn; wykładowca: Jacek Nawrocki

Udział wzięło: 17 osób

14) Nt. **Profilaktyka chorób zakaźnych w chowie i hodowli trzody chlewnej.**

Szkolenie odbyło się w dniu 24.07.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Urzędzie Gminy Popów; ul. Częstochowska 6, 42-110 Zawady, wykładowca: Igor Przegrałek

Udział wzięło: 13 osób

15) Nt. **Utrzymanie stanu zdrowotności zwierząt w aspekcie ASF (Afrykański Pomór Świń) i innych czynników chorobotwórczych.**

Szkolenie odbyło się w dniu 25.07.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Urzędzie Gminy Krzyżanowice, ul. Główna 5, 47-450 Krzyżanowice, wykładowca: Igor Przegrałek

Udział wzięło: 13 osób

16) Nt. **Zastosowanie Środków Ochrony Roślin w sadach i plantacjach trwałych.**

Szkolenie odbyło się w dniu 31.07.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w siedzibie Powiatowym Zespole Doradztwa Rolniczego w Częstochowie, ul. Księdza Kardynała Stefana Wyszyńskiego 70, 42-200 Częstochowa, wykładowca: Iwona Gruss

Udział wzięło: 20 osób

17) Nt. **Innowacyjne metody zwalczania chorób u pszczół.**

Szkolenie odbyło się w dniu 3.08.2018 r. o godzinie 10⁰⁰ w Żywcu w siedzibie Koła Pszczelarzy, ul. Dworcowa 23, 34-300 Żywiec; wykładowca: Maria Zoń

Udział wzięło: 27 osób

Łącznie w szkoleniach wyjazdowych udział wzięło **270 osób**.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

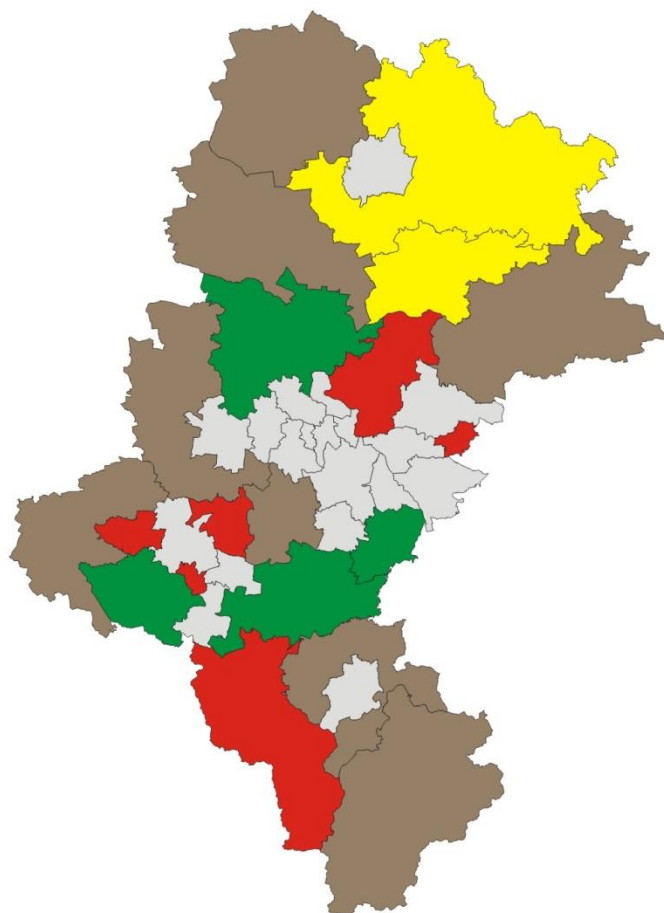
Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Zakres tematyczny szkoleń realizowanych w poszczególnych powiatach

- Tematyka zwierzęca
- Tematyka roślinna
- Środki ochrony roślin
- Pozostałe

Poprzez świadomy proces wyłaniania rolników i mieszkańców obszarów wiejskich do grup oraz wybranie tematu problemowego nastąpiła konfrontacja z wiedzą, którą na ten temat posiada nauka. Doproszenie na zorganizowane spotkanie w Powiatowych Zespołach Doradztwa Rolniczego naukowca zajmującego się wyłonioną problematyką było klasycznym

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

przykładem wspierania transferu wiedzy i innowacji w rolnictwie, leśnictwie i na obszarach wiejskich i do tego najbardziej efektywną metodą „bottom-up”

W każdym szkleniu brał udział przedstawiciel Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie Oddział w Krakowie – Waldemar Gorajczyk, przedstawiciel świata nauki adekwatny do wypracowanego w danym powiecie problemu oraz przedstawiciel Śląskiego Ośrodka Doradztwa Rolniczego – Jacek Lupa (broker innowacji) i Anna Kowalska-Fert (koordynator SIR).

Program szkoleń stacjonarnych:

Dwa 3-dniowe szkolenia dla kierownictwa ŚÓDR w Częstochowie pracujących z Grupami Operacyjnymi na warsztatach o następującej tematyce:

- Konflikty i ich rodzaje
- Style rozwiązywania konfliktów
- Strategie-techniki efektywnego rozwiązywania konfliktów Fazy rozwoju grupy
- Zagrożenia efektywnej pracy zespołowej Jak uchronić się przed stratą czasu Praca w zespole
- Strategie zarządzania zespołami Psychologiczne aspekty funkcjonowania grup Efektywna komunikacja w zespole
- Organizacja pracy w zespole: techniki zespołowego działania, rozwiązywanie problemów, twórcze myślenie
- Zarządzanie projektami z zakresu rozwoju obszarów wiejskich Coaching grupowy
- Działanie Współpraca w ramach PROW 2014-2020
- Określenie kluczowych problemów występujących w poszczególnych PZDR
- Wyłonienie tematów z każdego PZDR będących podstawą do stworzenia grup focusowych czy grup operacyjnych.

Uczestnicy szkoleń stacjonarnych w Krakowie otrzymali zwrot kosztu dojazdu, sala wykładowa była wyposażona zgodnie z zawartą umową z ŚÓDR w Częstochowie, także noclegi w dniach warsztatów spełniały wymagania zawarte w umowie. Podczas 17 spotkań w terenie zapewniony był serwis kawowy na każdym ze spotkań wg umowy.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Uczestnicy szkoleń stacjonarnych otrzymali materiały szkoleniowe: teczka, długopis, notes, przedruk prezentacji od wykładowców zgodnie z logotypami: logo UE, logo Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, logo Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, logo Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Pod logotypami zapis: „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. - zgodnie z Księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020.

Zapewniono ologowanie sal konferencyjnych minimum 3 tablicami na każdej z nazwą operacji „Modele współpracy PZDR województwa śląskiego z potencjalnymi Grupami Operacyjnymi”. Logotypy: logo UE, logo Sieci na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich, logo Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, logo Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020. Pod logotypami zapis: „Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”. - zgodnie z Księgą wizualizacji znaku PROW 2014-2020.

Oznakowano logami siedziby PZDR i miejsca szkoleń terenowych w czasie 17 spotkań. Wszystkie prezentacje były ologowane wg reguł zawartych w umowie na każdej stronie

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie” prezentacji. Przygotowano i przeprowadzono listy obecności oraz ankiety ewaluacyjne.

Podczas szkoleń jak i po ich zakończeniu trwały dyskusje na tematy poruszone podczas wykładów w szczególności w kontekście zbliżającego się naboru na działanie „Współpraca”, poniżej streszczenie poruszonych problemów na poszczególnych szkoleniach:

- 1) Nt. **Wpływ żywienia krów mlecznych na zacielenie.** 20.06.2018 r. Żarnowiec, wykładowca: Zygmunt Kowalski Udział wzięło: 19 osób

Podczas dyskusji w trakcie wykładu jak i po nim problemami poruszonymi w kontekście działania Współpraca była racjonalizacja żywienia. Toczyła się dyskusja związana z żywieniem i kondycją krów mlecznych jak i o problemach związanych z poruszaną tematyką w kontekście wymogów weterynarii, kontroli z Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, o czasie zgłaszania do poszczególnych instytucji konkretnych zdarzeń gospodarskich i sankcjach za niedotrzymywanie terminów. Doświadczeni hodowcy chętnie dzielili się posiadaną wiedzą praktyczną i wymieniali różnymi zdarzeniami, jakie miały miejsce w ich gospodarstwach konsultując to z wykładowcą.

- 2) Nt. **Innowacje w chowie królików.** 24.06.2018 r. Mikołów, wykładowca: Dorota Kowalska Udział wzięło: 13 osób

Dyskusja toczyła się wokół poruszonych podczas prezentacji problemów a także realiach chowu królików, występujących chorób, sposobach ich zapobiegania. Także akty prawne regulujące dobrostan zwierząt były obiektem dyskusji w kontekście działania Współpraca. System utrzymania królików i wpływ na efekty chowu były najbardziej żywym tematem podczas wykładu jak i po jego zakończeniu, poruszone były też tematy: czynniki stresogenne, praktyki amoniakalne.

Doświadczeni hodowcy chętnie konfrontowali swoje wieloletnie praktyki związane z tematem szkolenia.

- 3) Nt. **Ekonomiczne aspekty uprawy soi i grochu ozimego.** 27.06.2018 r. Bieruń, wykładowca: Anna Lorenc-Kozik Udział wzięło: 16 osób

Soja na tle innych upraw nie wymaga większych nakładów kosztowych i jest to jej olbrzymią zaletą. Posiada małe potrzeby nawozowe, nie wymaga chemicznej ochrony przed chorobami i szkodnikami oraz dosuszania nasion. Soja pozostawia po sobie strukturalną glebę i mało resztek poźniwnych.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Obserwacje prowadzone na doświadczeniach z soją w Polsce potwierdzają małe znaczenie gospodarcze chorób i szkodników. Za uprawą soi przemawia m.in.:

wzbogacenie obecnych płodozmianów poprzez poprawę właściwości fizyko-chemicznych gleby i wzrost zawartości próchnicy. Ograniczone nawożenie azotem, ponieważ współżyje z bakteriami wiążącymi wolny azot z powietrza (dostarcza do gleby, średnio około 100 kg N/ha). Soja jest rośliną proekologiczną, ze względu na mały udział środków chemicznych (choroby i szkodniki nie występują lub występują w niedużym nasileniu) i nawożenie azotem (zerowe lub nieduże, startowe jego użycie). Już 20% udział roślin bobowatych w strukturze zasiewów, to mniejsze zużycie energii o średnio 13%.

W kontekście działania Współpraca rozważano m.in. technologie uprawy soi bezorkowej (bądź pasowej).

- 4) **Nt. Innowacyjne metody zwalczania chorób i szkodników w uprawie polowej warzyw korzeniowych.** 28.06.218 r. Piekary Śląskie, wykładowca: Jacek Nawrocki

Udział wzięło: 17 osób

Poruszone zostały problemy związane z bakteriami i chorobami powodowanymi przez organizmy grzybopodobne i grzyby. Bogato ilustrowana prezentacja pozwalała na zaznajomienie się z wszelakimi stwierdzonymi chorobami i za każdym razem powodowała żywą dyskusję na prezentowane problemy także w kontekście ewentualnych badań w kontekście działania Współpraca. Wiele osób wymieniało dotychczasowe doświadczenia występujące w ich prywatnych praktykach.

- 5) **Nt. Aktualne trendy w ochronie warzyw korzeniowych.** 28.06.218 r. Gierałtówice, wykładowca: Jacek Nawrocki Udział wzięło: 12 osób

W związku z ciągłym występowaniem zagrożeń dla warzyw korzeniowych powodowanym przez różne czynniki (m.in. bakterie, promieniowce, zgnilizna bakteryjna itp.) dyskutowano o sposobach ich zwalczania i ewentualnych trendach możliwych do zastosowania w celu ochrony. Doświadczenie zdobyte w swoich gospodarstwach było dokładnie omówione i skonsultowane przez wykładowcę, próbowano znaleźć wspólne rozwiązania problemów.

- 6) **Nt. Podniesienie jakości wody w stosowaniu Środków Ochrony Roślin.** 03.07.218r. Siewierz; wykładowca: Iwona Gruss Udział wzięło: 13 osób

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Dyskutowana m.in. o bardziej zaawansowanej współpracy uczelni z rolnikami, o poprawie jakości wody do ochrony roślin w rolnictwie. Stacje uzdatniania wody w gminach, mieszaniny zbiornikowe środków ochrony roślin, badanie skuteczności, możliwości łączenia różnych środków. Dbanie o jakość wody w gospodarstwie, złoża biologiczne do degradacji pozostałości środków ochrony roślin.

- 7) Nt. **Innowacyjne metody chowu i hodowli bydła mięsnego.** 04.07.2018 r. Bielsko-Biała; wykładowca: Roman Frankowski Udział wzięło: 13 osób

W kontekście działania Współpraca dyskutowano o Skrócenie łańcucha dostaw, co podczas wykładu wzbudzało dużo kontrowersji i zrodziło żywą dyskusję. Omówiono zapotrzebowania zwierząt w pasze, materiał hodowlany. Uczestnicy chętnie dzielili się swoimi doświadczeniami, pytali o wiele rzeczy związanych z tematem szkolenia. Wykładowca, także praktyk, poruszył wiele wątków, które spotkały się z bardzo entuzjastycznym przyjęciem, dyskusja i wymiana doświadczeń trwała bardzo długo.

- 8) Nt. **Innowacyjne metody żywienia bydła mięsnego.** 04.07.2018 r. Rybnik, wykładowca: Roman Frankowski Udział wzięło: 14 osób

W kontekście działania Współpraca dyskutowano o innowacyjnym zastosowaniu mocznika oraz o stworzeniu punktu gromadzenia zwierząt do sprzedaży, a nie z indywidualnych gospodarstw (wpływ na cenę). Poruszony był także żywo temat żywienia, czynników wpływających na opas, intensywny i ekstensywny opas, wymagania stawiane produkowanym paszom dla bydła, żywieniu krów mamek. Rozważano połączenie się w grupę i np. zakup wspólnego samochodu do przewozu zwierząt.

- 9) Nt. **Innowacyjne zastosowanie łańcucha pokarmowego („od pola do stołu”) w żywieniu grup dzieci szkolnych w czasie pobytu w gospodarstwach agroturystycznych.** 05.07.2018 r. Przybynów, wykładowca: Małgorzata Bogusz Udział wzięło: 16 osób

Podczas dyskusji omówiono korzyści dla dzieci szkolnych wypływające z samego nawet przebywania w gospodarstwach agroturystycznych, szczególnie kładąc nacisk na aspekt żywienia, ale także na cały szereg innych kwestii. Żywnienie jest jednym z głównych czynników wpływających na poziom satysfakcji z pobytu w gospodarstwie agroturystycznym, pożądane są produkty lokalne i regionalne.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

Dyskutowano o ewentualnych innowacjach, które można by wprowadzić w żywieniu dzieci.

10) Nt. **Wprowadzenie automatyzacji i robotyzacji w chowie bydła mlecznego.**

10.07.2018 r. Lubliniec, wykładowca: Piotr Wójcik Udział wzięło: 10 osób

Podczas wykładu zaprezentowano wiele innowacyjnych metod automatyzacji i robotyzacji związanej z chowem bydła mlecznego. W kontekście działania Współpraca tematem było separowanie gnojowicy. Wykładowca przedstawił przekrój przez wiele firm, nie reklamując żadnej z nich, zebrani pytali m.in. o roboty separujące mleko, pasteryzatory do mleka itp. Takie ujęcie tematu spotkało się z bardzo pozytywnym odbiorem uczestników, którzy zadawali wiele konkretnych pytań.

11) Nt. **Sposoby ochrony upraw przed zwierzyną, metody odstraszenia.** 11.07.2018 r.

Połomia, wykładowca: Roman Graj Udział wzięło: 21 osób

Omówione zostały nowoczesne metody ochrony chemicznej, technicznej, biologicznej i ekologicznej. Działania profilaktyczne to przede wszystkim ograniczanie dostępu zwierząt do najbardziej zagrożonych upraw. Metody mechanicznego i elektrycznego ograniczania dostępu zwierząt do zagrożonych upraw są skuteczne pod warunkiem terminowego i solidnego ich wykonania, lecz ich koszt budowy jest z reguły wysoki. Profilaktyka z wykorzystaniem środków chemicznych przynosi najlepsze efekty, lecz preparaty są drogie, i ich okres działania zależy od pogody, oraz wymagają częstych powtórek i zmiany zapachu. Metody ekologiczne polegające na zmniejszeniu liczebności zwierząt są powszechne i tanie, lecz nie zawsze przynoszą zamierzony efekt.

W kontekście działania Współpraca rozważano metody mechaniczne ograniczania dostępu zwierząt do upraw.

12) Nt. **Poprawa wyniku ekonomicznego w uprawie soi.**

12.07.2018 r. Miedźna; wykładowca: Anna Lorenc-Kozik

Udział wzięło: 16 osób

Soja jest bardzo ważną rośliną nie tylko dla zakładu rolnego, który ją produkuje, ale również dla przemysłu spożywczego, chemicznego, farmaceutycznego, kosmetycznego itd. Białko soi jest jednym z nielicznych pełnowartościowych białek

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

roślinnych, które można tanio produkować w naszych warunkach pogodowych i bezpośrednio stosować w żywieniu ludzi i zwierząt. Zagrożenie ze strony BSE spowodowało, że coraz większą uwagę zwracamy na jakość sprzedawanych pasz. W związku z ograniczeniem stosowania mączek mięsnokostnych, większego znaczenia nabierają śruty sojowe.

W kontekście działania Współpraca rozważano m.in. technologie uprawy soi bezorkowej (bądź pasowej).

13) Nt. **Strategia zwalczania chorób i szkodników w uprawach jagodowych. Sposoby wyeliminowania patogenów glebowych.** 13.07.2018 r. Cieszyn; wykładowca: Jacek Nawrocki Udział wzięło: 17 osób

Sukces w ochronie krzewów jagodowych przed najgroźniejszymi patogenami zależy od wielu czynników: m.in. jakość sadzonek użytych do nasadzenia, staranne przygotowanie stanowiska przed uprawą (uprawy pod osłonami lub zadaszeniami: odkazone rynny, konstrukcje, usunięte resztki po poprzednim sezonie, odkoszone lub wyściółkowanie otoczenie, prawidłowe przygotowanie podłoża (sterylizacja pod osłonami)), kontrola zachwaszczenia, monitoring uprawy w trakcie wegetacji, zapewnienie prawidłowego odżywiania roślin w składniki pokarmowe – analizy gleby przed założeniem plantacji, korekty nawożenia w trakcie uprawy, pod osłonami – w podłożach inertnych – jakość wody, prawidłowy skład pożywki i jej sterylność. Ważna jest także sygnalizacja przebiegu warunków pogodowych, zdalne stacje meteo, zastosowanie modeli komputerowych rozwoju danego agrofaga a także zaopatrzenie plantacji w wodę w okresach stresu wodnego czy suszy.

W kontekście działania Współpraca zwrócono szczególnie uwagę na brak przetwarzania, logistyki sprzedaży.

14) Nt. **Profilaktyka chorób zakaźnych w chowie i hodowli trzody chlewnej.** 24.07.2018 r.

Popów, wykładowca: Igor Przegrałek Udział wzięło: 13 osób

Omówione zostały choroby, metody ich zapobieganiu, leczenie, używanie szczepinek a także bioasekuracja. Najczęstsze zakaźne problemy zdrowotne w stadach trzody chlewnej: klasyczny pomór świń, zakaźne zanikowe zapalenie nosa (Nosoryjówka), 8różyca, parwowiroza, zespół rozrodczo-oddechowy (PRRS), choroba Aujeszkyego.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

15) Nt. **Utrzymanie stanu zdrowotności zwierząt w aspekcie ASF (Afrykański Pomór**

Świń) i innych czynników chorobotwórczych. 25.07.2018 r. Krzyżanowice,
wykładowca: Igor Przegrałek Udział wzięło: 13 osób

Bardzo gorącym tematem było utrzymanie zdrowotności w aspekcie ASF, kwestia bardzo kontrowersyjna. W kontekście działania Współpraca zaproponowane zostało zabezpieczenie gminy przed ASF oraz działania informacyjne o ASF na szeroką skalę w powiecie, czego brak dotąd. Stwierdzono, że lekarze weterynarii powinni bardziej angażować się w sprawy związane z ASF, szczególnie w miesiącach letnich, kiedy wirus atakuje. Szkolenie było bardzo aktywne, wiele pytań i prośb o interwencje.

16) Nt. **Zastosowanie Środków Ochrony Roślin w sadach i plantacjach trwałych.**

31.08.2018 r. Częstochowa, wykładowca: Iwona Gruss Udział wzięło: 20 osób

Dyskutowano o szerokim zastosowaniu środków ochrony roślin a także o konkretnych zastosowaniach wybranych środków, w kontekście działania Współpraca rozważano zwiększenie liczby zarejestrowanych środków ochrony roślin w uprawie borówki oraz zmniejszenie ilości zużycia środków ochrony roślin w uprawie jabłoni.

17) Nt. **Innowacyjne metody zwalczania chorób u pszczoł.** 03.08.2018 r. Żywiec,

wykładowca: Maria Zoń Udział wzięło: 27 osób

Odnosnie działania Współpraca tematem do badań byłoby termiczne niszczenie warrozy. Poruszono także szereg innych kwestii związanych z chorobami u pszczoł, m.in. o występującej u nich sraczcze, bakteriach gnilnych, warrozie, o przenikaniu amitazy do miodu.

Zrealizowano w całości cel operacji, którym było wyposażenie doradców rolnych w wiedzę i umiejętności dotyczących prac z grupą i wyłonienie 17 potencjalnych grup operacyjnych lub grup focusowych poprzez zorganizowane przez doradców spotkania w każdym z 17 rejonów działania, opartych na konkretnych problemach występujących w praktyce i innowacyjnych sposobów ich rozwiązywania.

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”
Zbiorcze podsumowanie ankiet (każde oddzielnie w załączniku do sprawozdania)

ZESTAWIENIE ANKIET - OCENA SZKOLEŃ

Temat: Modele współpracy PZDR województwa Śląskiego z Grupami Operacyjnymi - podsumowanie - **2 szkolenia stacjonarne w CDR o/Kraków**
Rodzaj formy edukacyjnej: Szkolenie
Termin: **09.04.2018 - 06.06.2018**
Miejsce realizacji: **Kraków**
Liczba uczestników: 50 Liczba wypełnionych ankiet: 41 tj. 82,00%

1. Ocena szkolenia

Lp.	Zakres oceny	Ilość ocen przypisanych poszczególnym wartościom punktów				
		1	2	3	4	5
1.1	Spełnienie Pana/i/ oczekiwań	0	0	5	27	9
1.2	Przydatność zdobytych informacji pod względem podnoszenia umiejętności i wiedzy	0	0	3	25	13
1.3	Jak Pan/i/ ocenia prawdopodobieństwo wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności w codziennej pracy	0	1	10	19	11
1.4	Jak Pan/i/ ocenia program szkolenia	0	0	8	16	17
Ocena szkolenia /średnia ważona/:		4,134				
2.1	Przygotowanie merytoryczne	0	0	1	16	24
2.2	Jasność/ zrozumiałość przekazu	0	0	2	15	24
2.3	Rzetelność , profesjonalizm i zaangażowanie w udzielaniu odpowiedzi na pytania	0	0	1	15	25
2.4	Umiejętność zainteresowania uczestników tematem i zaangażowania ich w szkolenie	0	0	1	21	19
2.5	Stopień zrealizowania programu szkolenia	0	1	2	15	23
Ocena wykładowców /średnia ważona/:		4,517				
3.1	Czy zapewniono materiały szkoleniowe	TAK -	39		NIE -	2
3.2	Jakość materiałów szkoleniowych	0	0	12	15	7
3.2	Przydatność materiałów szkoleniowych w pracy zawodowej	0	0	15	18	6
Ocena zabezpieczenia socjalnego /średnia ważona/:		3,808				
4.1	Warunki w sali szkoleniowej np. czystość oświetlenie, klimatyzacja	0	0	2	16	23
4.2	Jakość żywienia	2	1	5	16	17
4.2	Jakość zakwaterowania	0	0	3	15	21
Ocena zabezpieczenia socjalnego /średnia ważona/:		4,355				

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

A.	Razem w liczbach	2	3	70	249	239
B.	Razem w procentach`	0,36%	0,53%	12,43%	44,23%	42,45%
Ocena całość /średnia ważona/:		4,279				

Uwaga: ocena od 1 do 5 (1-najgorsza; 5-najlepsza)

2. Metryczka uczestnika

Lp.	Zakres oceny	Staż pracy w latach			
		<1	1-2	2-5	>5
1	Staż pracy w instytucji	0	5	4	30
2	Staż związany z tematyką szkolenie	2	7	5	22

3. Tematyka proponowanych szkoleń

Lp.	Tematy proponowanych szkoleń	Krotność
1	Odnawialne źródła energii	1
2	Agroturystyka	1

4. Uwagi

1	Utrzymanie tempa wykładów, harmonogramu, reżimu czasowego
2	Wykonywać założony program
3	Wszystko OK
4	Brak dopasowania przykładów do realiów wykonywanej pracy
5	Brak dopasowania i przygotowania tematów do specyfiki pracy w ODR
6	Tematy przydatne w pracy zawodowej
7	Bardzo duża wiedza i profesjonalne przekazywanie wiedzy
8	Zgodnie z oczekiwaniami

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

ZESTAWIENIE ANKIET - OCENA SZKOLEŃ

Temat: Modele współpracy PZDR województwa Śląskiego z Grupami Operacyjnymi -
podsumowanie - **17 szkoleń terenowych**

Rodzaj formy edukacyjnej: Szkolenie

Termin: 20.06.2018 - 03.08.2018

Miejsce realizacji: Województwo śląskie

Liczba uczestników: 253 Liczba wypełnionych ankiet: 221 tj. 87,35%

1. Ocena szkolenia

Lp.	Zakres oceny	Ilość ocen przypisanych poszczególnym wartościom punktów				
		1	2	3	4	5
1.1	Spełnienie Pana/i/ oczekiwań	0	0	6	84	131
1.2	Przydatność zdobytych informacji pod względem podnoszenia umiejętności i wiedzy	0	0	7	73	138
1.3	Jak Pan/i/ ocenia prawdopodobieństwo wykorzystania zdobytej wiedzy i umiejętności w codziennej pracy	1	2	19	78	117
Ocena szkolenia /średnia ważona/:		4,529				
2.1	Przygotowanie merytoryczne	0	0	1	47	172
2.2	Jasność/ zrozumiałość przekazu	0	0	5	50	163
2.3	Rzetelność , profesjonalizm i zaangażowanie w udzielaniu odpowiedzi na pytania	0	0	2	49	163
2.4	Umiejętność zainteresowania uczestników tematem i zaangażowania ich w szkolenie	0	1	7	52	158
Ocena wykładowców /średnia ważona/:		4,734				
4.1	Warunki w sali szkoleniowej np. czystość oświetlenie, klimatyzacja	0	0	9	78	134
4.2	Jakość wyżywienia	0	1	16	79	113
Ocena zabezpieczenia socjalnego /średnia ważona/:		4,512				
A.	Razem w liczbach	1	4	72	590	1289
B.	Razem w procentach`	0,05%	0,20%	3,68%	30,16%	65,90%
Ocena całość /średnia ważona/:		4,617				

Uwaga: ocena od 1 do 5 (1-najgorsza; 5-najlepsza)

2. Metryczka uczestnika

Lp.	Zakres oceny	Staż pracy w latach			
		<1	1-2	2-5	>5
1	Staż pracy w instytucji	8	5	22	130
2	Staż związany z tematyką szkolenie	11	6	24	126

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

3. Tematyka proponowanych szkoleń

Lp.	Tematy proponowanych szkoleń	Krotność
1	Żywienie bydła	3
2	Żywienie bydła mlecznego	1
3	Nawożenie i wapniowanie gleb	2
4	Nawożenie roślin	1
5	Uprawa rzepaku i pszenicy, ochrona przed chorobami	1
6	Zbyt produktów rolnych	1
7	Ochrona korzeniowych	1
8	Uprawa warzyw	1
9	Rolnictwo ekologiczne	1
10	Przetwórstwo produktów rolniczych	1
11	Rozwój małych gospodarstw	1
12	Bydło mięsne	1
13	Dofinansowanie modernizacji gospodarstwa	1
14	Który wybrać robot udojowy	1
15	Nowoczesny chów bydła	1
16	Alternatywne uprawy roślin	1
17	Młody rolnik	1
18	Borówka amerykańska Wysoka	3
19	Nawożenie i nawadnianie	1
20	Handel	1
21	Pozyskiwanie środków	1
22	Sposoby uprawy roślin jagodowych	2
23	Choroby i nawożenie roślin	1
24	Modernizacja gospodarstw rolnych	1
25	Żywienie trzody chlewnej	1
26	Hodowla - ekonomia w rolnictwie	1
27	PROW	1
28	Bioprodukty	1
29	Produkcja ekologiczna	1

4. Uwagi

1	Praktyczna wiedza nie teoretyczna
2	Bardzo profesjonalne szkolenie

SIEĆ NA RZECZ
INNOWACJI W ROLNICTWIE
I NA OBSZARACH WIEJSKICH

Krajowa Sieć
Obszarów Wiejskich

Program
Rozwoju
Obszarów
Wiejskich
na lata 2014-2020

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa Inwestująca w obszary wiejskie”

3	Super dobrzy wykładowcy
4	Prowadzić wykład językiem mniej naukowym
5	Szkolenie prowadzone w sposób zrozumiały dla odbiorcy
6	Produkcja warzyw znikoma w moim gospodarstwie
7	Mało takich szkoleń
8	Miła atmosfera
9	Bardzo wartościowy merytoryczny wykład
10	Szkolenie na wysokim poziomie
11	Bardzo dobra organizacja i temat
12	Bardzo duża wiedza prowadzącego oraz umiejętność przekazywania
13	Wysoka umiejętność zainteresowania słuchaczy oraz możliwość dyskusji
14	Jasne przedstawienie problemów z ochroną
15	Trochę mała sala wykładowa
16	Wyczerpujące
17	Szkolenie wartościowe, uwzględniono dużo ważnych zagadnień
18	Brak wentylacji